

Aleksandra Wejman-Sowińska

Organizacja łódzkich zakładowych ośrodków informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej

Acta Universitatis Lodzianis. Folia Librorum 6, 143-183

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Aleksandra Wejman-Sowińska

ORGANIZACJA ŁÓDZKICH ZAKŁADOWYCH OŚRODKÓW INFORMACJI NAUKOWEJ, TECHNICZNEJ I EKONOMICZNEJ*

Już w pierwszych latach powojennych w szeregu łódzkich zakładów pracy powołano biblioteki fachowe, których zadaniem było gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie materiałów, zawierających wiadomości o najnowszych osiągnięciach naukowych i technicznych z wybranych dziedzin. Z upływem czasu rosnące wymagania użytkowników spowodowały jednak konieczność utworzenia wyspecjalizowanych i bardziej rozbudowanych jednostek w celu zapewnienia szerszego i sprawniejszego przepływu informacji. Tak więc od 1961 r. zaczęły funkcjonować zakładowe ośrodki inte, w wielu wypadkach wykorzystujące bazę bibliotek fachowych, które stawały się integralną częścią powstających placówek, wnosząc do nich zorganizowane zbiory i doświadczony personel.

Zrazu pomyślnie rozwijające się nowe struktury nie okazały się jednak trwałe i w latach osiemdziesiątych rozpoczął się proces ich stopniowego upadku. Tym niemniej podstawowe zasady organizacyjne łódzkich zointe w ciągu 30 lat ich istnienia pozostały nie zmienione. W związku z tym dane dotyczące 56 ośrodków funkcjonujących w Łodzi w 1985 r. stanowią pełnowartościowy materiał dla dokonania kompleksowej analizy.

1. ZADANIA ORAZ PODSTAWY ORGANIZACYJNE

Podstawowymi aktami regulującymi zasady powoływania zointe (mzointe) były kolejno: Uchwała nr 169 Rady Ministrów z 16 maja 1960 r. w sprawie

* Artykuł omawia strukturę organizacyjną zakładowych ośrodków inte na podstawie wyników szczegółowych badań przeprowadzonych w latach 1986 i 1987 w 106 instytucjach. Analizowany materiał został uzupełniony uaktualnionym obrazem sytuacji placówek, ukształtowanym w efekcie zachodzących obecnie przemian. Odpowiedniego rozeznania dokonano w ramach dodatkowego sondażu przeprowadzonego w kwietniu i maju 1993 r.

organizacji informacji technicznej i ekonomicznej¹ oraz Uchwała nr 35 Rady Ministrów z 12 lutego 1971 r. w sprawie rozwoju informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej². W myśl ich postanowień ośrodki zakładowe należało organizować w przedsiębiorstwach, jednostkach administracji państwowej, placówkach naukowo-badawczych, biurach konstrukcyjnych, biurach projektów itp. Decyzję o powołaniu zakładowego ośrodka informacji podejmował kierownik zakładu pracy, a zatwierdzał kierownik jednostki nadrzędnej.

Wymienione akty prawne określały również zadania ośrodków. Uchwała nr 35 formułowała je następująco: „zaspokajanie potrzeb informacyjnych jednostki organizacyjnej, w której lub dla której zostały utworzone, opracowywanie i wprowadzanie do obiegu informacyjnego danych o jej osiągnięciach oraz – w uzasadnionych wypadkach – wykonywanie opracowań dokumentacyjnych na rzecz innych ośrodków informacji”³. Ramowe określenie zadań zointe i mzointe znalazło rozwinięcie w zarządzeniach wykonawczych wydanych przez poszczególnych ministrów. Precyzowały one zadania oraz określały formy ich realizacji⁴.

Sprawne wywiązywanie się z nałożonych obowiązków uzależnione było od odpowiedniej organizacji ośrodka oraz od zapewnienia właściwych warunków i narzędzi pracy. Przyjęta struktura organizacyjna decydowała o stopniu samodzielności placówki, a także rodzaju podporządkowania w stosunku do dyrekcji zakładu macierzystego. Ośrodki powinny podlegać dyrektorowi naczelnemu przedsiębiorstwa, ewentualnie jego zastępcy do spraw technicznych lub naukowych. Podporządkowanie to mogło być bezpośrednie lub pośrednie, w zależności od tego, czy ośrodek był komórką samodzielną czy też częścią składową określonego działu.

Charakter macierzystej instytucji miał znaczny wpływ na zakres przydzielonych ośrodkowi zadań oraz na jego organizację. W związku z tym analizowane tu placówki zostały podzielone na grupy. Pierwszą z nich stanowią ośrodki zakładowe należące do przedsiębiorstw produkcyjnych i gospodarczo-usługowych, drugą – ośrodki zakładowe zaplecza naukowo-badawczego i projektowego, trzecią – ośrodki międzyzakładowe⁵.

¹ Mon. Pol., 1960, nr 60, poz. 284.

² Ogłoszona: Mon. Pol., 1971, nr 14, poz. 104; anulowana: 1990, nr 24, poz. 181.

³ Mon. Pol., 1971, nr 14, poz. 104 § 2.1.

⁴ A. Wejman-Sowińska, *Zakładowe ośrodki informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej w Łodzi w latach 1945–1985. Historia, organizacja, działalność*, Łódź 1992, maszynopis, s. 319–321.

⁵ Dalszy podział dokonany został na podstawie przynależności instytucji do poszczególnych rodzajów przemysłu.

Analizę organizacji ośrodków przeprowadzono według stanu na 31 grudnia 1985 r.⁶ W Łodzi działało wtedy 56 ośrodków zakładowych, międzyzakładowych i punktów inte. Na tę liczbę składało się 30 placówek zakładowych (28 ośrodków i 2 punkty inte) funkcjonujących w przedsiębiorstwach produkcyjnych i gospodarczo-usługowych (ZOINTE grupy I), 16 placówek zakładowych (15 ośrodków i 1 punkt inte) w instytucjach zaplecza naukowo-badawczego i projektowego (ZOINTE grupy II) oraz 10 ośrodków międzyzakładowych (7 zlokalizowanych w COBR-ach i 3 w przedsiębiorstwach gospodarczo-usługowych).

Procent ośrodków samodzielnych organizacyjnie był w analizowanych grupach niejednakowy i wynosił:

- 33,3% - wśród ZOINTE grupy I,
- 50,0% - wśród ZOINTE grupy II,
- 90,0% - wśród MZOINTE.

Pozostałe ośrodki wchodziły w skład różnorodnych komórek działalności podstawowej swoich przedsiębiorstw, np. Działu Postępu Technicznego, Działu Głównego Technologa, Działu Przygotowania Produkcji, Zespołu Sprawdzającego itp.⁷

Spośród 56 omawianych placówek 21 podporządkowanych było bezpośrednio dyrektorowi naczelnemu, a 18 dyrektorowi ds. technicznych, pozostałe zaś podlegały: dyrektorowi ds. techniczno-produkcyjnych (5 ośrodków), dyrektorowi ds. produkcyjnych (4 ośrodki), ds. rozwoju i techniki (3 ośrodki), ds. naukowo-badawczych (3 ośrodki) i ds. administracyjno-ekonomicznych (2 ośrodki).

Zdecydowana większość ośrodków nie posiadała rozbudowanej wewnętrznej struktury organizacyjnej; tylko w 5 (9,0%) miał miejsce podział na sekcje.

2. OBSADA OSOBOWA OŚRODKÓW

Charakterystyka personalna łódzkich ośrodków zakładowych i międzyzakładowych obejmuje dane odnoszące się do wielkości obsady i przygotowania zawodowego zatrudnionych (wykształcenie, ukończone kursy, znajomość języków obcych, staż pracy), z uwzględnieniem kadry kierowniczej.

⁶ Wykorzystane w tym opracowaniu informacje oraz dane liczbowe zostały uzyskane w ramach szerszych badań przeprowadzonych w latach 1986 i 1987 w funkcjonujących wówczas na terenie Łodzi zakładowych placówkach inte.

⁷ Odnotowano aż 17 różnych nazw komórek działalności podstawowej, w ramach których funkcjonowało 27 niesamodzielnych pod względem organizacyjnym placówek inte.

2.1. Wielkość ośrodków według liczebności obsady

Wielkość obsady ośrodka ma znaczny wpływ na sprawność i efektywność pracy placówki, powinna więc być proporcjonalna do określonego zakresu zadań i liczby obsługiwanych użytkowników. Na ogół przyjmuje się⁸, iż na każdych 500 pracowników przedsiębiorstwa winien przypadać 1 pracownik in-te, z tym że obsada ośrodka nie powinna liczyć mniej niż 3 osoby. Natomiast w przedsiębiorstwach specjalnego typu, jak: biura projektów, instytuty naukowo-badawcze, centralne laboratoria, centralne ośrodki badawczo-rozwojowe itp., zaleca się przyjęcie orientacyjnego wskaźnika – 1 pracownik zointe na 40–50 użytkowników informacji. Zakłada się przy tym, że przy obliczaniu etatów ośrodka zostają pominięte osoby realizujące działalność wydawniczo-reprograficzną, jeżeli ośrodek ją prowadzi⁹.

Analizując dane zawarte w tab. 1–3 można zauważyć, iż tylko część łódzkich ośrodków zakładowych w 1985 r. spełniała te wymagania: w I grupie ZOINTE – 20,0%, w II grupie ZOINTE – 37,5%, a w MZOINTE – 70,0%.

Tabela 1

Wielkość obsady ZOINTE w zestawieniu z liczebnością załóg w przedsiębiorstwach produkcyjnych i gospodarczo-usługowych (stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Lp.	Nazwa instytucji	Pracownicy		
		zakładu	z wyż. wyksz.	ośrodka
1	2	3	4	5
1	„ZPB „POLTEX”	4500	100	2
2	Przędz. Czesan. „ARELAN”	1200	30	1
3	ZPDz „LIDO”	1474	(.)	1
4	ZPPOń. „ZENIT”	1231	34	1
5	ZWG „WAGMET”	600	(.)	1
6	Fabr. Dyw. „DYWILAN”	1900	(.)	6
7	ZPDz „BISTONA”	2500	401	2
8	ZPDz „FEMINA”	1000	(.)	1

⁸ W. Piróg, *Zagadnienia informacji i dokumentacji naukowej*, Warszawa 1977, s. 144; J. Tatar-kiewicz, *Organizacja pracy zakładowego ośrodka informacji*, Warszawa 1976, s. 20; *Zakładowy ośrodek informacji. Organizacja i działalność*, red. J. Klauze, Warszawa 1969, s. 18–19.

⁹ Tatar-kiewicz, *op. cit.*, s. 20.

Tabela 1 (cd.)

1	2	3	4	5
9	ŁZCP „CETECH”	400	60	1
10	ZUWA „POLONIT”	1213	(.)	1
11	ŁZSP „SKOGAR”	3153	96	4
12	ZAT „ARTECH”	570	30	1
13	ZWO „VERA”	1810	(.)	5
14	ZPO „EMFOR”	1348	26	1
15	Przędz. Baweł. im. Gen. Waltera	1857	46	1
16	ZUT PL „UNIPROT”	1040	112	3
17	ZM „CHEMITEX”	820	19	1
18	KMW „POLMATEX-WIFAMA”	3758	200	5
19	ŁZT „TECHMA-ELCAL”	500	25	5
20	Fabr. Szlif. „PONAR-ŁÓDŹ”	1637	140	4
21	ŁFMJ „POLMATEX-MAJED”	1200	(.)	8
22	Zakł. Energ. „ŁÓDŹ-MIASTO”	1200	(.)	2
23	FTiAT „ELTA”	3241	272	4
24	Okręg. Przed. Geod.-Kart.	400	30	1
25	Dyr. Okręg. Dróg Publicznych	2150	(.)	2
26	Lok. Pozakł. „ŁÓDŹ-OLECHÓW”	1013	20	1
27	Okręg. Urząd Radiokomunikacji	146	18	1
28	Pol. Izba Handlu Zagranicznego	13	7	2
29	Zakł. El. Tech. Oblicz. „ZETO”	250	70	2
30	Rejon Przewozów Kolejowych	6536	(.)	2

Trzeba jednak podkreślić, że do 1980 r. sytuacja kadrowa zakładowych placówek inte przedstawiała się znacznie korzystniej. W okresie tym nowo powstające ośrodki (zarówno organizowane od podstaw, jak i powoływane w oparciu o istniejące biblioteki fachowe) otrzymywały na ogół obsadę o wielkości zgodnej z sugerowanymi wskaźnikami. Dotyczyło to zwłaszcza placówek tworzonych w instytucjach zaplecza naukowo-badawczego i projektowego, gdzie specyfika przedsiębiorstwa skłaniała do tworzenia silnych struktur.

Przekonująco ilustrują to przykłady ośrodków funkcjonujących w Biurze Projektów i Realizacji Inwestycji „CHEMITEX” (do 1980 r. 20-osobowa

obsada), Zakładzie Projektowania i Konstrukcji Galwanizerni i Lakierni „ZUGIL” (do 1980 r. – 9 osób), Biurze Projektów Przemysłu Lekkiego (do 1980 r. – 8 osób), Zakładzie Doświadczalnym Wyrobów Gumowych Instytutu Przemysłu Gumowego (IPG) „STOMIL” (do 1978 r. – 8 osób), Łódzkim Biurze Projektów Budownictwa Przemysłowego (do 1980 r. – 6 osób), Biurze Projektów Budownictwa Wiejskiego „AGROPROJEKT” (do 1981 r. – 5 osób), Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Oczyszczania Miast (do 1980 r. – 14 osób).

Tabela 2

Wielkość obsady ZOINTE w zestawieniu z liczebnością załóg w instytucjach zaplecza naukowo-badawczego i projektowego (stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Lp.	Nazwa instytucji	Pracownicy		
		zakładu	z wyż. wyksz.	ośrodka
1	BP PL „BEDETE”	357	250	3
2	ZDWG IPG „STOMIL”	177	21	1
3	BPIRI „CHEMITEX”	380	(.)	8
4	OBR Masz. Ziemn. i Transp.	78	42	2
5	PPiRI „BIPRO-BUMAR”	380	203	2
6	ZPiKGL „ZUGIL”	346	(.)	5
7	PPMiR ZPMW „POLMATEX-PROJEKT”	106	39	2
8	CBT Przemysłu Papierniczego	375	90	5
9	BSiP Przemysłu Papierniczego	350	124	6
10	ŁBP Budownictwa Przemysłowego	216	76	2
11	BSiP Lasów Państwowych	277	94	2
12	BSiP Łączności. Oddz. w Łodzi	72	18	1
13	BP Kolejowych	146	66	1
14	BPBW „AGROPROJEKT”	100	60	1
15	BPS „ES-BE-DE”	47	15	1
16	OBR Oczyszczania Miast	90	39	6

Również w grupie ośrodków dużych przedsiębiorstw produkcyjnych, przy których tworzono własne oddziały zaplecza naukowo-badawczego, istniały ośrodki inte o pełnej obsadzie. Takie ośrodki posiadały: Fabryka Szlifierek „PONAR-ŁÓDŹ” (do 1980 r. – 12 osób), Kombinat Maszyn Włókienniczych „WIFAMA” (do 1983 r. – 10 osób), Fabryka Dywanów „DYWILAN” (do 1980 r. – 12 osób).

Ośrodki zakładowe, które po 1972 r. zostały przekształcone w ośrodki międzyzakładowe, z reguły były wzmocniane dodatkowymi etatami. Na przykład w Centralnym Laboratorium Przemysłu Bawełnianego i Centralnym Laboratorium Przemysłu Dziewiarskiego liczba zatrudnionych w ośrodku wzrosła do 20 osób, a w Centralnym Laboratorium Przemysłu Lniarskiego – do 19. Także pozostałe ośrodki międzyzakładowe w latach siedemdziesiątych otrzymały obsadę proporcjonalną do nowych zadań (od 5 do 8 osób).

Tabela 3

Wielkość obsady MZOINTE w zestawieniu z liczebnością załóg macierzystych zakładów
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Lp.	Nazwa instytucji	Pracownicy		
		zakładu	z wyż. wyksz.	ośrodka
1	COBR Przem. Jedwab.-Dekor.	412	81	4
2	COBR Przem. Bawełnianego	599	207	7
3	COBR Przem. Dziewiarskiego	498	91	12
4	COBR Przem. Lniarskiego	80	23	4
5	COBR Tech. Wyr. Włókienniczych	208	45	6
6	COBR Przem. Art. Tech. i Galant.	156	40	7
7	COBR Przem. Wełnianego	250	84	7
8	MKTiR	4000	(.)	2
9	Zakł. Ekonomiki i Informatyki	80	(.)	2
10	Dyr. Okręg. Poczty i Telekom.	290	(.)	2

Pewna liczba ośrodków nawet w najlepszym okresie działalności posiadała obsadę tylko 2–3-osobową. Nie było to jednak wynikiem narzuconych im ograniczeń, lecz efektem rzeczywistych potrzeb macierzystego zakładu. Niekiedy zresztą w momencie organizowania nowego ośrodka niektóre zadania pozostawały w dalszym ciągu w gestii innych komórek przedsiębiorstwa (normalizacja, wynalazczość, poligrafia). Jeśli czynności te nie były przejmowane przez ośrodek, nie istniała konieczność obsadzania go liczniejszą załogą.

W 1985 r. poszczególne ośrodki zakładowe i międzyzakładowe zatrudniały od 1 do 12 osób, przy tym najliczniej reprezentowane były placówki 1- oraz 2-osobowe. Tabela 4 grupuje analizowane ośrodki według wielkości

Wielkość obsady ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Ośrodki o obsadzie								
		1-os.	2-os.	3-os.	4-os.	5-os.	6-os.	7-os.	8-os.	12-os.
N = 30 ZOINTE grupy I	p. lekkiego	10	2	1	1	1	1			
	p. chemicznego	1								
	p. elektromasz.				1	2			1	
	p. energetycz. inne	3	1		1					
razem	liczba	14	7	1	3	3	1	-	1	-
	%	46,7	23,4	3,3	10,0	10,0	3,3	-	3,3	-
N = 16 ZOINTE grupy II	p. lekkiego			1						
	p. chemicznego	1							1	
	p. elektromasz.		3			1				
	p. cel.-papier. inne	4	2			1	1			
razem	liczba	5	5	1	-	2	2	-	1	-
	%	31,2	31,2	6,3	-	12,5	12,5	-	6,3	-
ZOINTE ogółem N = 46		liczba	19	12	2	3	5	3	-	2
		%	41,3	26,1	4,3	6,5	10,9	6,5	-	4,3
N = 10 MZOINTE	p. lekkiego				2		1	3		1
	inne		3							
	razem	liczba	-	3	-	2	-	1	3	-
%		-	30,0	-	20,0	-	10,0	30,0	-	10,0
N = 56 ZOINTE + MZOINTE ogółem		liczba	19	15	2	5	5	4	3	2
		%	33,9	26,8	3,6	8,9	8,9	7,1	5,4	3,6

obsady personalnej. Zawarte w niej dane liczbowe ujęte w procentach kształtują się następująco:

I. Ośrodki o obsadzie 8 i więcej osób – 5,4% ogólnej liczby placówek – przy tym:

- ZOINTE grupy I – 3,3% placówek tej grupy
- ZOINTE grupy II – 6,3 „ „ „
- MZOINTE – 10,0 „ „ „

II. Ośrodki 5–7-osobowe – 21,4% ogólnej liczby placówek – przy tym:

- ZOINTE grupy I – 13,3% placówek tej grupy
- ZOINTE grupy II – 25,0 „ „ „
- MZOINTE – 40,0 „ „ „

III. Ośrodki 3–4-osobowe – 12,5% ogólnej liczby placówek – przy tym:

- ZOINTE grupy I – 13,3% placówek tej grupy
- ZOINTE grupy II – 6,3 „ „ „
- MZOINTE – 20,0 „ „ „

IV. Ośrodki 2-osobowe – 26,8% ogólnej liczby placówek – przy tym:

- ZOINTE grupy I – 23,4% placówek tej grupy
- ZOINTE grupy II – 31,2 „ „ „
- MZOINTE – 30,0 „ „ „

V. Ośrodki 1-osobowe – 33,9% ogólnej liczby placówek – przy tym:

- ZOINTE grupy I – 46,7% placówek tej grupy
- ZOINTE grupy II – 31,2 „ „ „
- MZOINTE – – „ „ „

Jak widać, w 1985 r. ponad 60% łódzkich struktur zakładowych posiadało obsadę 1–2-osobową¹⁰. Należy dodać, że w 7 (15,2%) z 46 analizowanych placówek obu grup ZOINTE zatrudniano wyłącznie pracowników pół- lub nawet ćwierćetatowych. Ośrodki te należały do przedsiębiorstw nieprodukcyjnych. Były to:

- 1) Okręgowy Przedsiębiorstwo Geodezyjno-Kartograficzne,
- 2) Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych,
- 3) Okręgowy Urząd Radiokomunikacji,
- 4) Polska Izba Handlu Zagranicznego,
- 5) Biuro Studiów i Projektów Łączności,
- 6) Biuro Projektów Budownictwa Wiejskiego „AGROPROJEKT”,
- 7) Biuro Projektów Spółdzielczości „ES-BE-DE”.

Ogólna liczba zatrudnionych w analizowanych 56 placówkach wynosiła 173 osoby, z tego 149 osób (86,1%) na pełnych etatach, zaś 24 osoby (13,9%) na etatach niepełnych (pół i jedna czwarta etatu) – (tab. 5).

¹⁰ Według J. Tatarukiewicza do ośrodków dużych zalicza się te, które posiadają obsadę powyżej 8 osób. Placówki 5–7-osobowe określa się jako średnie, a 3–4-osobowe jako małe. Ośrodki 1–2-osobowe w ogóle nie są klasyfikowane, zakłada się bowiem, iż dla właściwego wypełniania nałożonych zadań personel ośrodka powinien liczyć minimum 3 osoby (op. cit., s. 20).

Tabela 5

Etaty w ośrodkach INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Etaty				Razem	
		pełne		niepełne			
		liczba	%	liczba	%	liczba	%
ZOINTE grupy I	p. lekkiego	30	93,8	2	6,2	32	100,0
	p. chemicznego	1	100,0	–	–	1	100,0
	p. elektromasz.	19	86,4	3	13,6	22	100,0
	p. energetycz.	6	100,0	–	–	6	100,0
	inne	5	45,5	6	54,5	11	100,0
	razem	61	84,7	11	15,3	72	100,0
ZOINTE grupy II	p. lekkiego	3	100,0	–	–	3	100,0
	p. chemicznego	9	100,0	–	–	9	100,0
	p. elektromasz.	9	81,8	2	18,2	11	100,0
	p. cel.-papier.	11	100,0	–	–	11	100,0
	inne	10	71,4	4	28,6	14	100,0
	razem	42	87,5	6	12,5	48	100,0
ZOINTE ogółem		103	85,8	17	14,2	120	100,0
MZOINTE	p. lekkiego	41	87,2	6	12,8	47	100,0
	inne	5	83,3	1	16,7	6	100,0
	razem	46	86,8	7	13,2	53	100,0
ZOINTE + MZOINTE ogółem		149	86,1	24	13,9	173	100,0

2.2. Wykształcenie personelu

Analiza badanej zbiorowości w aspekcie przygotowania zawodowego wykazuje, że 91 osób (52,6%) posiadało wykształcenie zgodne z profilem działania macierzystego zakładu pracy, 19 osób (11,0%) ukończyło kierunek bibliotekarski, a 63 osoby (36,4%) miały inne wykształcenie ponadpodstawowe.

Pracownicy z wykształceniem pierwszego typu tworzyli przeważającą część obsady osobowej obu omawianych grup ZOINTE (odpowiednio 66,7% i 60,4%). Natomiast w MZOINTE stanowili oni 26,4% personelu, a przeważały osoby z wykształceniem określonym jako „inne” (56,6%) – było to wynikiem zaangażowania znacznej liczby filologów na stanowiskach tłumaczy. Preferowanie specjalistów z dziedzin najbardziej przydatnych z punktu widzenia specyfiki macierzystej instytucji przyczyniło się do zatrudnienia stosunkowo niewielu osób z wykształceniem bibliotekarskim (w poszczególnych grupach ośrodków: 7,0% – 10,4% – 17,0%).

Tabela 6

Wykształcenie pracowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Poziom wykształcenia												Rodzaj wykształcenia			Liczba osób
		wyższe				pomaturalne				średnie				b i b l i o m	z g o r d e m	i n n e r a z e m	
		b i b l i o	z g o r d e	i n n e	r a z e m	b i b l i o	z g o r d e	i n n e	r a z e m	b i b l i o	z g o r d e	i n n e	r a z e m				
ZOINTE grupy I	Liczba	2	27	4	33	3	1	1	5	-	20	14	34	5	48	19	72
	%	2,8	37,5	5,5	45,8	4,2	1,4	1,4	7,0	-	27,8	19,4	47,2	7,0	66,7	26,3	100,0
ZOINTE grupy II	Liczba	1	23	7	31	4	1	1	6	-	5	6	11	5	29	14	48
	%	2,1	47,9	14,6	64,6	8,3	2,1	2,1	12,5	-	10,4	12,5	22,9	10,4	60,4	29,2	100,0
ZOINTE ogółem	Liczba	3	50	11	64	7	2	2	11	-	25	20	45	10	77	33	120
	%	2,5	41,7	9,2	53,4	5,8	1,7	1,7	9,2	-	20,8	16,6	37,5	8,3	64,2	27,5	100,0
MZOINTE	Liczba	3	13	28	44	4	-	-	4	2	1	2	5	9	14	30	53
	%	5,6	24,5	52,8	83,0	7,6	-	-	7,6	3,8	1,9	3,8	9,5	17,0	26,4	56,6	100,0
ZOINTE + MZOINTE ogółem	Liczba	6	63	39	108	11	2	2	15	2	26	22	50	19	91	63	173
	%	3,5	36,4	22,5	62,4	6,3	1,2	1,2	8,7	1,2	15,0	12,7	28,9	11,0	52,6	36,4	100,0

Analiza danych pod kątem poziomu wykształcenia pozwala stwierdzić, że najliczniejszą grupę tworzyli pracownicy z wykształceniem wyższym (108 osób, co stanowiło 62,4% ogółu zatrudnionych). Przewaga ta była szczególnie uderzająca wśród zatrudnionych w MZOINTE, gdzie osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 82,9% personelu. Wykształcenie średnie posiadało 28,9% ogółu analizowanych, w tym ponad połowa – zgodne z profilem zakładu.

Często występująca zgodność wykształcenia pracowników ośrodków z profilem macierzystych przedsiębiorstw świadczy o tym, iż na ogół personel łódzkich ośrodków był dobierany prawidłowo, z naciskiem na jego przydatność dla zaspokajania potrzeb informacyjnych własnych użytkowników. Szczegółowe dane dotyczące poziomu oraz charakteru wykształcenia pracowników ośrodków z podziałem na grupy zawiera tab. 6.

2.3. Ukończone kursy zawodowe

Ilościowa analiza danych zawartych w tab. 7–9 wykazuje, że na ogólną liczbę 173 osób zatrudnionych w omawianych ośrodkach 65 (37,6%) nie kończyło żadnych kursów. Pozostałe 108 osób (62,4%) miało ukończone kursy różnego rodzaju (informacyjne, bibliotekarskie, normalizacyjne, patentowe i inne); z tego 64 osoby (37,0%) ukończyło 1 kurs, zaś 44 osoby (25,4%) – 2 i więcej. Kursy typu informacyjnego i bibliotekarskiego ukończyło łącznie 77 zatrudnionych (44,5%). Na tę liczbę składało się 71 osób (41,1%), które ukończyły różnego rodzaju kursy informacyjne (7 z nich razem z kursami bibliotekarskimi) oraz 6 osób z ukończonymi kursami bibliotekarskimi bez kursów informacyjnych. Kursy bibliotekarskie ukończyło więc 13 pracowników (7,5% ogółu).

Najpopularniejszym kursem informacyjnym był kurs podstawowy¹¹ – ukończyło go 56 osób (w poszczególnych grupach odpowiednio 16–33–23), tzn. 32,4% ogółu zatrudnionych. Kurs informacyjny doskonalący¹² (samodzielny lub jako kontynuacja kursu podstawowego) ukończyło 25 osób (w po-

¹¹ Kursy podstawowe przeznaczone były dla osób rozpoczynających pracę w informacji lub nie posiadających żadnego przeszkolenia w tej dziedzinie. Organizowane były przez CINTE, oddziały wojewódzkie NOT, Ośrodek Postępu Technicznego w Katowicach – przy współpracy CINTE. W Łodzi kursy podstawowe III stopnia z zakresu inte organizował ROINTE PL przy współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Kadr PL „DOSKO”.

¹² Kursy doskonalące przeznaczone były dla osób, które ukończyły kurs podstawowy (nie dotyczyło to absolwentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej) i posiadały co najmniej dwuletni staż pracy w informacji. Organizowane były przez CINTE oraz oddziały wojewódzkie NOT. Kurs trwał 10 miesięcy i był zaoczną formą szkolenia zawodowego.

szczególnej grupach: 7–12–6), tzn. 14,4% ogółu zatrudnionych. Kursy informacyjne specjalistyczne¹³ – na ogół w połączeniu z innymi kursami – ukończyło 17 osób (w poszczególnych grupach: 9–2–6), tzn. 9,8% ogółu zatrudnionych. Dość znaczna była liczba ukończonych kursów patentowych i normalizacyjnych (odpowiednio 34 i 17), ponieważ w skład obsady ośrodków wchodził także specjaliści związani z normalizacją, wynalazczością oraz rzecznicy patentowi. Niektórzy z nich ukończyli więcej niż jeden kurs wymienionego typu.

Tabela 7

Kursy ukończone przez poszczególnych pracowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Liczba kursów			Razem osób
		brak	1 kurs	2 lub więcej	
ZOINTE grupy I	liczba	23	29	20	72
	%	31,9	40,3	27,8	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	22	16	10	48
	%	45,9	33,3	20,8	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	45	45	30	120
	%	37,5	37,5	25,0	100,0
MZOINTE	liczba	20	19	14	53
	%	37,7	35,9	26,4	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	65	64	44	173
	%	37,6	37,0	25,4	100,0

Podsumowując wyniki należy stwierdzić, że ponad jedna trzecia (37,6%) personelu łódzkich ośrodków zakładowych nie starała się podnosić swoich kwalifikacji fachowych kończąc kursy zawodowe. Wyrażona więc wcześniej pozytywna ocena doboru personelu pod kątem odpowiedniego poziomu i kierunku wykształcenia musi w tym miejscu ulec pewnej korekcie. Należałoby bowiem z oczywistych względów dążyć do tego, aby każdy pracownik

¹³ Kursy specjalistyczne przeznaczone były dla kadry kierowniczej i specjalistycznej placówek sieci inte. Ich celem było doskonalenie znajomości zagadnień informacji w odniesieniu do wybranych problemów oraz aktualizacja wiedzy w aspekcie specjalistycznym. Trwały 5 dni. Organizowane były przez CİNTE, oddziały wojewódzkie NOT, wojewódzkie ośrodki INTE.

Tabela 8

Kursy ukończone przez pracowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Brak kursów	=1 inform.		>1 inform.		Bibliotek.		Inne kursy	Razem osób
			sam	z innym	sam	z innym	sam	z innym		
ZOINTE grupy I	liczba	23	8	6	8	1	4	1	21	72
	%	31,9	11,1	8,3	11,1	1,4	5,6	1,4	29,2	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	22	12	2	5	3	–	–	4	48
	%	45,8	25,0	4,2	10,4	6,3	–	–	8,3	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	45	20	8	13	4	4	1	25	120
	%	37,5	16,7	6,7	10,8	3,3	3,3	0,8	20,9	100,0
MZOINTE	liczba	20	14	3	6	3	–	1	6	53
	%	37,7	26,4	5,7	11,3	5,7	–	1,9	11,3	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	65	34	11	19	7	4	2	31	173
	%	37,6	19,7	6,3	11,0	4,1	2,3	1,1	17,9	100,0

Tabela 9

Rodzaje kursów ukończonych przez pracowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Liczba ukończonych kursów							Razem kursów	Liczba osób
		inf. podst.	inf. dosk.	inf. spec.	bibl.	norm.	paten.	inne		
ZOINTE grupy I	liczba	16	7	9	9	13	19	11	84	72
	%	22,2	9,7	12,5	12,5	18,0	26,3	15,3	*	*
ZOINTE grupy II	liczba	17	12	2	–	4	6	3	44	48
	%	35,4	25,0	4,1	–	8,3	12,5	6,2	*	*
ZOINTE ogółem	liczba	33	19	11	9	17	25	14	128	120
	%	27,5	15,8	9,2	7,5	14,2	20,8	11,7	*	*
MZOINTE	liczba	23	6	6	4	–	9	5	53	53
	%	43,4	11,3	11,3	7,5	–	17,0	9,4	*	*
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	56	25	17	13	17	34	19	181	173
	%	32,4	14,4	9,8	7,5	9,8	19,6	11,0	*	*

U w a g a: W rubryce „%” podano, jaki procent osób ukończył określony rodzaj kursu.

Tabela 10

Pracownicy ośrodków INTE – znajomość języków
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Czynna			Bierna			Brak znaj. jęz.	Liczba zatrud.
		1 język	2 jęz.	3 jęz.	1 język	2 jęz.	3 jęz.		
ZOINTE grupy I	liczba	17	9	7	19	15	–	5	72
	%	23,6	12,5	9,7	26,4	20,8	–	7,0	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	15	3	4	4	18	1	3	48
	%	31,2	6,3	8,3	8,3	37,5	2,1	6,3	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	32	12	11	23	33	1	8	120
	%	26,7	10,0	9,2	19,2	27,5	0,8	6,6	100,0
MZOINTE	liczba	19	7	3	9	10	1	4	53
	%	35,8	13,2	5,7	17,0	18,9	1,9	7,5	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	51	19	14	32	43	2	12	173
	%	29,5	11,0	8,1	18,5	24,9	1,1	6,9	100,0

zoite, równoległe z właściwym wykształceniem, posiadał także odpowiednie przeszkolenie typu bibliotekarskiego i informacyjnego. Byłoby to również zgodne z postulatami użytkowników, które znalazły swój wyraz w wynikach przeprowadzonego dodatkowego sondażu¹⁴.

2.4. Znajomość języków obcych

Stopień zadeklarowanej przez pracowników ośrodków znajomości języków obcych okazał się dość wysoki. Dane zawarte w tab. 10 wykazują, że tylko 12 osób (6,9% ogółu) nie znało żadnego języka obcego. Czynną znajomość języków obcych zadeklarowały 84 osoby (48,6% ogółu), w tym 51 (29,5%) – jednego języka, 19 (11,0%) – dwóch, a 14 (8,1%) – trzech (lub więcej) języków. Znajomość bierną zadeklarowało 77 osób (44,5%), w tym 32 (18,5%) – jednego języka, 43 (24,9%) – dwóch i 2 osoby (1,1%) – trzech (lub więcej) języków¹⁵.

Personel z poszczególnych grup ośrodków reprezentował zbliżony poziom znajomości języków obcych. Warto zauważyć, iż ogólnie poziom ten kształtował się znacznie powyżej normy przyjętej dla tego typu placówek¹⁶.

2.5. Staż pracy

Staż pracowników łódzkich ośrodków zakładowych został zbadany w podziale na ogólny staż pracy, staż pracy w placówce informacyjnej oraz staż na aktualnie zajmowanym stanowisku.

¹⁴ Przeprowadzone w 1990 r. badania potrzeb użytkowników łódzkich zoite wykazały, że zdecydowana większość ankietowanych (67,5%) uważa za wskazane, by pracownicy służb informacyjnych posiadali łączne kwalifikacje specjalistów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej oraz specjalistów w dziedzinie wiedzy zgodnej z profilem zakładu. Por. Wejman-Sowińska, *op. cit.*, s. 167.

¹⁵ Otrzymane wyniki okazały się zbliżone z wynikami badań ankietowych przeprowadzonych w 1987 r. w krajowych ośrodkach szczebla ponadzakładowego. Czynną znajomość zadeklarowało tam 40,2% ankietowanych, w tym jednego języka – 24,4%, dwóch – 12,4%, więcej języków – 3,4%, a znajomość bierną – 46,2%, w tym jednego języka – 17,7%, dwóch – 23,3%, zaś trzech lub więcej – 5,2%. Zob. T. Grzędzińska, W. Załuska, *Stan i kwalifikacje kadr zatrudnionych w placówkach krajowego systemu informacji. Wyniki badań ankietowych*, Aktual. Probl. Inf. Dok. 1988, R. 33, nr 6, s. 23–27.

¹⁶ J. Tatarski (op. cit., s. 33) sugeruje następujące minimum kwalifikacji językowych dla personelu i kierowników ośrodków zakładowych średniej wielkości: kierownik oraz dokumentalista – bierna znajomość 2 języków obcych; technik dokumentalista, kierownik biblioteki oraz bibliotekarz – powierzchowna bierna znajomość 2 języków obcych. Zob. też J. Szwałbe, *Badania nad statusem pracownika służby inte*, Warszawa 1971, s. 49–52 oraz Zarządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Techniki z dnia 16 października 1961 r., Mon. Pol. 1961, nr 88, poz. 377.

Dane dotyczące ogólnego stażu pracy kształtowały się następująco:

ogółem	
do 2 lat	- 2,3%
2-10	- 22,5
11-20	- 32,4
21-30	- 29,5
powyżej 30	- 13,3

ZOINTE grupy I	
do 2 lat	- 2,8%
2-10	- 19,4
11-20	- 29,2
21-30	- 36,1
powyżej 30	- 12,5

ZOINTE grupy II	
do 2 lat	- 2,1%
2-10	- 12,5
11-20	- 37,5
21-30	- 20,8
powyżej 30	- 27,1

MZOINTE	
do 2 lat	- 1,9%
2-10	- 35,8
11-20	- 32,1
21-30	- 28,3
powyżej 30	- 1,9

Zdecydowana większość pracowników (60,4-85,4%) w zależności od grupy legitymowała się ponad dziesięcioletnim stażem pracy, w tym znaczna część (42,8% wszystkich zatrudnionych) posiadała staż ponad dwudziestoletni. Znikoma liczba osób (1,9-2,8%) pracowała krócej niż dwa lata.

Dane dotyczące stażu pracy w placówkach informacyjnych kształtowały się następująco:

ogółem	
do 2 lat	- 14,5%
2-10	- 43,9
11-20	- 32,9
21-30	- 8,7
powyżej 30	- -

ZOINTE grupy I

do 2 lat	- 15,3%
2-10	- 48,6
11-20	- 30,6
21-30	- 5,5
powyżej 30	- -

ZOINTE grupy II

do 2 lat	- 12,5%
2-10	- 37,5
11-20	- 41,7
21-30	- 8,3
powyżej 30	- -

MZOINTE

do 2 lat	- 15,1%
2-10	- 43,4
11-20	- 28,3
21-30	- 13,2
powyżej 30	- -

Jak wynika z zestawienia, pracownicy z długoletnim stażem pracy w placówkach informacyjnych (powyżej 10 lat) w I i III grupie ośrodków byli w mniejszości (odpowiednio 36,1% i 41,5%), natomiast stanowili oni połowę zatrudnionych (50,0%) z grupy II.

Porównanie danych z zakresu ogólnego stażu pracy (znikomy procent osób ze stażem poniżej 2 lat) z danymi dotyczącymi pracy w placówkach informacyjnych (dość znaczny procent zatrudnionych tam krócej niż 2 lata) prowadzi do wniosku, że pewna liczba doświadczonych pracowników spoza informacji zasiliła obsadę ośrodków w okresie bezpośrednio poprzedzającym przeprowadzone badania.

Dane dotyczące stażu pracy na tym samym stanowisku kształtowały się następująco:

ogółem

do 2 lat	- 21,4%
2-10	- 52,6
11-20	- 22,5
21-30	- 3,5
powyżej 30	- -

ZOINTE grupy I

do 2 lat	- 19,4%
2-10	- 54,2

11–20	– 25,0
21–30	– 1,4
powyżej 30	– –
ZOINTE grupy II	
do 2 lat	– 18,8%
2–10	– 47,9
11–20	– 27,1
21–30	– 6,2
powyżej 30	– –
MZOINTE	
do 2 lat	– 26,4%
2–10	– 54,7
11–20	– 15,1
21–30	– 3,8
powyżej 30	– –

Jak widać, bardzo niewielki procent pracowników (1,4–6,2%) zajmował aktualne stanowisko dłużej niż 20 lat, natomiast zdecydowana większość (66,7–81,1% w zależności od grupy) pracowała na tym samym stanowisku poniżej 10 lat. Długi staż pracy większości zatrudnionych, w zestawieniu z wysokim procentem osób o stosunkowo krótkim stażu pracy na zajmowanym aktualnie stanowisku, jest potwierdzeniem sformułowanego wcześniej wniosku, iż wielu pracowników ośrodków przeszło do zointe po uprzedniej dłuższej pracy w innych działach przedsiębiorstwa.

Można założyć, że pracownicy ci wnieśli do struktur inte odpowiedni zasób zasadniczej wiedzy fachowej, zgodnej z obsługiwaną dziedziną. Warto jednak pamiętać, iż dopiero uzupełnienie tej wiedzy wiadomościami uzyskanymi na odpowiednich kursach oraz umiejętnościami nabytymi w trakcie praktycznego stażu w placówkach informacyjnych pozwala osiągnąć kwalifikacje, jakich oczekuje się od personelu inte¹⁷.

2.6. Charakterystyka przygotowania zawodowego kadry kierowniczej

Wymagania stawiane kadrze kierowniczej zostały określone przez odpowiednie przepisy. Stanowiły one, iż kierownik ośrodka winien posiadać wykształcenie wyższe bądź średnie w obsługiwanym dziedzynie, ewentualnie wykształcenie wyższe w zakresie pokrewnym, a także przeszkolenie w dziedzinie informacji naukowej oraz przynajmniej bierną znajomość dwóch języków

¹⁷ Por. przyp. 14.

Tabela 11

Wykształcenie kierowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Rodzaj wykształcenia							Razem osób
		bibl. wyższe	bibl. pomat.	zgodne wyższe	zgodne pomat.	zgodne śred.	inne wyższe	inne śred.	
ZOINTE grupy I	liczba	–	1	8	1	1	1	4	16
	%	–	6,25	50,0	6,25	6,25	6,25	25,0	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	1	1	6	–	1	1	1	11
	%	9,1	9,1	54,5	–	9,1	9,1	9,1	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	1	2	14	1	2	2	5	27
	%	3,7	7,4	51,9	3,7	7,4	7,4	18,5	100,0
MZOINTE	liczba	2	–	3	–	1	4	–	10
	%	20,0	–	30,0	–	10,0	40,0	–	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	3	2	17	1	3	6	5	37
	%	8,1	5,4	46,0	2,7	8,1	16,2	13,5	100,0

obcych. Ogólny staż pracy wynosić miał nie mniej niż od 4 do 6 lat (w zależności od wykształcenia), w tym w służbie informacji odpowiednio od 2 do 4 lat¹⁸.

W grupie 37 osób zatrudnionych w 1985 r. na stanowiskach kierowniczych w łódzkich placówkach zakładowych było 31 kierowników ośrodków, 2 kierowników bibliotek (wchodzących w skład ośrodków) oraz 4 kierowników sekcji lub podzespołów. Tabele 11–15 zawierają dane odnoszące się do poziomu i kierunku ich wykształcenia, przeszkolenia kursowego, znajomości języków obcych oraz stażu pracy.

Spośród 37 kierowników wykształcenie wyższe posiadało 26, pomaturalne – 3, a średnie – 8. W grupie osób z wykształceniem wyższym 1 osoba posiadała naukowy tytuł doktora i 1 była w trakcie przygotowywania pracy doktorskiej. Kierunek wykształcenia 21 kierowników był zgodny z obsługiwana przez nich dziedziną (tab. 11).

Przeszkolenie w zakresie inte posiadało 26 kierowników (70,3%), przy czym niektórzy legitymowali się ukończeniem dwu lub więcej kursów (tab. 12). Najpowszechniejszym kursem informacyjnym był kurs podstawowy, który ukończyło 19 kierowników (51,3%); 13 z nich uzupełniło go dodatkowo innymi kursami. Informacyjny kurs doskonalący ukończyło 7 kierowników (18,9%), a informacyjne kursy specjalistyczne – 10 (27,1%); 1 osoba (2,7%) ukończyła Instytut Podwyższania Kwalifikacji Pracowników Informacji w Moskwie (tab. 13).

Aż 11 kierowników (29,7%) nie posiadało w ogóle przeszkolenia w zakresie informacji naukowej (1 z nich ukończył tylko kursy patentowe). Nasuwa to uwagę, iż bez mała 30% osób kierujących omawianymi placówkami informacyjnymi nie miało ku temu pełnych kwalifikacji.

Ogólny poziom znajomości języków obcych wśród kierowników łódzkich ośrodków był zróżnicowany. Jeżeli za podstawę oceny przyjąć bierną znajomość dwóch języków obcych jako wystarczające minimum, należy

¹⁸ Zarządzenie Przewodniczącego Komitetu do Spraw Techniki z dnia 16 października 1961 r. w sprawie organizacji i działalności służby informacji technicznej i ekonomicznej, Mon. Pol., 1961, nr 88, poz. 377. Ten podstawowy akt prawny w latach późniejszych był uzupełniany zarządzeniami ministrów poszczególnych branż, które nieco zmieniały kryteria wymagań w stosunku do kwalifikacji kierowników podległych im placówek. Mówiły one jednak ogólnie o kierownikach ośrodków jako takich, natomiast na temat kierowników zointe w sposób jednoznaczny wypowiadało się jedynie wymienione zarządzenie oraz zarządzenie ministra byłego MPC (wówczas łącznie z przemysłem maszynowym) zamieszczone w Okólniku nr 7 ministra przemysłu ciężkiego z 1 czerwca 1963 r. w sprawie nomenklatury, uposażeń i kwalifikacji pracowników zatrudnionych w branżowych (działowych) i zakładowych ośrodkach oraz w zakładowych komórkach informacji technicznej i ekonomicznej zjednoczeń, centralnych biur konstrukcyjnych i przedsiębiorstw przemysłowych resortu przemysłu ciężkiego, niepubl. To ostatnie zastrzalało wymagania w odniesieniu do stażu ogólnego oraz stażu w placówkach inte. Zob. Szwałbe, *op. cit.*, s. 46–47.

Tabela 12

Kierownicy z ukończonymi kursami
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Ukończone kursy							Razem osób
		brak	tylko inf. podst.	tylko inf. dosk.	tylko inf. spec.	tylko patent.	dwa kursy	więcej kursów	
ZOINTE grupy I	liczba	6	2	2	–	–	4	2	16
	%	37,5	12,5	12,5	–	–	25,0	12,5	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	4	3	1	–	–	1	2	11
	%	36,4	27,2	9,1	–	–	9,1	18,2	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	10	5	3	–	–	5	4	27
	%	37,1	18,5	11,1	–	–	18,5	14,8	100,0
MZOINTE	liczba	–	1	–	1	1	4	3	10
	%	–	10,0	–	10,0	10,0	40,0	30,0	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	10	6	3	1	1	9	7	37
	%	27,1	16,2	8,1	2,7	2,7	24,3	18,9	100,0

Tabela 13

Rodzaje kursów ukończonych przez kierowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Rodzaje kursów								Razem kursów	Liczba osób
		inf. podst.	inf. dosk.	inf. spec.	norm.	patent.	bibl.	IP KIR	inne		
ZOINTE	liczba	5	3	4	1	3	1	1	–	18	16
grupy I	%	31,2	18,7	25,0	6,2	18,7	6,2	6,2	–	*	*
ZOINTE	liczba	6	3	–	1	2	–	–	1	13	11
grupy II	%	54,6	27,3	–	9,1	18,2	–	–	9,1	*	*
ZOINTE	liczba	11	6	4	2	5	1	1	1	31	27
ogółem	%	40,7	22,2	14,8	7,4	18,5	3,7	3,7	3,7	*	*
MZOINTE	liczba	8	1	6	–	2	–	–	3	20	10
	%	80,0	10,0	60,0	–	20,0	–	–	30,0	*	*
MZOINTE + ZOINTE	liczba	19	7	10	2	7	1	1	4	51	37
ogółem	%	51,3	18,9	27,1	5,4	18,9	2,7	2,7	10,8	*	*

U w a g a: W rubryce „,%” podano, jaki procent osób ukończył określony rodzaj kursu.

Tabela 14

Kierownicy ośrodków INTE – znajomość języków
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Czynna ^a			Bierna ^b			Brak znaj. jęz.	Liczba zatrud.
		1 język	2 jęz.	3 jęz.	1 język	2 jęz.	3 jęz.		
ZOINTE grupy I	liczba	2	4	1	5	3	–	1	16
	%	12,5	25,0	6,2	31,3	18,7	–	6,2	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	4	2	1	1	3	–	–	11
	%	36,4	18,2	9,1	9,1	27,2	–	–	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	6	6	2	6	6	–	1	27
	%	22,2	22,2	7,4	22,2	22,2	–	3,7	100,0
MZOINTE	liczba	3	1	1	3	2	–	–	10
	%	30,0	10,0	10,0	30,0	20,0	–	–	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	9	7	3	9	8	–	1	37
	%	24,3	18,9	8,1	24,3	21,6	–	2,7	100,0

^a Niektóre z osób uwzględnionych w tej rubryce oprócz czynnej znajomości języków deklarowały również dodatkową znajomość bierną jednego lub dwóch języków.

^b Rubryka ta obejmuje osoby, które zadeklarowały wyłącznie bierną znajomość języków obcych.

Tabela 15

Staż pracy kierowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Staż ogółem					Staż w informacji					Staż na obecnym stanowisku					Liczba zatrudn.
		<2	2-10	11-20	21-30	>30	<2	2-10	11-20	21-30	>30	<2	2-10	11-20	21-30	>30	
ZOINTE grupy I	liczba	-	-	5	7	4	3	6	6	1	-	5	6	5	-	-	16
	%	-	-	31,2	43,8	25,0	18,8	37,5	37,5	6,2	-	31,2	37,5	31,2	-	-	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	-	-	5	3	3	2	2	7	-	-	3	5	3	-	-	11
	%	-	-	45,4	27,3	27,3	18,2	18,2	63,6	-	-	27,3	45,4	27,3	-	-	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	-	-	10	10	7	5	8	13	1	-	8	11	8	-	-	27
	%	-	-	37,0	37,0	26,0	18,5	29,6	48,2	3,7	-	29,6	40,8	29,6	-	-	100,0
MZOINTE	liczba	-	2	1	7	-	-	3	4	3	-	1	6	2	1	-	10
	%	-	20,0	10,0	70,0	-	-	30,0	40,0	30,0	-	10,0	60,0	20,0	10,0	-	100,0
ZOINTE+ MZOINTE ogółem	liczba	-	2	11	17	7	5	11	17	4	-	9	17	10	1	-	37
	%	-	5,4	29,7	46,0	18,9	13,5	29,7	46,0	10,8	-	24,3	46,0	27,0	2,7	-	100,0

uznać, iż prawie trzy czwarte analizowanej grupy osób spełniało, a nawet przekraczało w tym względzie wymagania ustalone przepisami. Ponad połowa (51,3%) kierowników deklarowała czynne opanowanie języków obcych, przy tym 27,0% – czynną znajomość przynajmniej dwu języków. Znajomość bierną wykazało 45,9% ogółu kadry kierowniczej, z czego 21,6% – bierną znajomość dwu języków. Dziewięciu kierowników (24,3%) posiadało jedynie bierną znajomość 1 języka, zaś jeden (2,7%) zadeklarował całkowity brak znajomości języków obcych. Ponad jedna czwarta ogółu kierowników (27,0%) nie spełniała więc kryteriów znajomości języków obcych wymaganej przepisami od osób na tych stanowiskach (tab. 14).

Tabela 16

Rodzaje stanowisk zajmowanych przez pracowników ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Stanowiska bibl. i inf.		Stanowiska inne		Razem	
		liczba	%	liczba	%	liczba	%
ZOINTE grupy I	p. lekkiego	8	25,0	24	75,2	32	100,0
	p. chemicznego	–	–	1	100,0	1	100,0
	p. elektromasz.	8	36,4	14	63,6	22	100,0
	p. energetycz.	4	66,7	2	33,3	6	100,0
	inne	2	18,2	9	81,8	11	100,0
	razem	22	30,5	50	69,5	72	100,0
ZOINTE grupy II	p. lekkiego	2	66,7	1	33,3	3	100,0
	p. chemicznego	5	55,5	4	44,5	9	100,0
	p. elektromasz.	5	45,4	6	54,6	11	100,0
	p. cel.-papier.	8	72,7	3	27,3	11	100,0
	inne	4	28,6	10	71,4	14	100,0
	razem	24	50,0	24	50,0	48	100,0
ZOINTE ogółem		46	38,3	74	61,7	120	100,0
MZOINTE	p. lekkiego	32	68,1	15	31,9	47	100,0
	inne	2	33,3	4	66,7	6	100,0
	razem	34	64,1	19	35,9	53	100,0
ZOINTE + MZOINTE ogółem		80	46,2	93	53,8	173	100,0

Analizowana kadra kierownicza charakteryzowała się stosunkowo znaczną rozpiętością ogólnego stażu pracy, jednak w zdecydowanej większości (94,6%) wynosił on ponad 10 lat, przy czym 18,9% kierowników legitymowało się ponad 30 latami pracy. Tylko 2 osoby (5,4%) posiadały ogólny staż

pracy nie przekraczający 10 lat (odpowiednio 6 i 10 lat). Cała kadra kierownicza odpowiadała więc określonym przepisami wymogom w zakresie ogólnego stażu pracy. Zdecydowana większość z nich (86,5%) spełniała również warunek przynajmniej dwuletniego stażu pracy w służbie informacji. Wielu kierowników (56,8% ogółu) było doświadczonymi pracownikami inte ze stażem pracy w placówkach informacyjnych powyżej 10 lat.

W analizowanej grupie osób przeciętny staż pracy na stanowisku kierowniczym nie był zbyt długi. Tylko 11 (29,7%) kierowników zajmowało swe stanowiska od ponad 10 lat (w tym jedna osoba od ponad 20 lat). Większość pozostałych legitymowało się kilkuletnim stażem kierowniczym, przy czym u 9 osób (24,3%) wynosił on mniej niż 2 lata.

Placówki obu grup ZOINTE posiadały młodszą stażowo kadre kierowniczą niż ośrodki międzyzakładowe. Było to wynikiem zaszłych po 1980 r. zmian organizacyjnych, polegających na dość powszechnej praktyce łączenia ośrodków zakładowych z innymi komórkami, wskutek czego pewna liczba osób dotychczas nie związanych z informacją została nowo mianowanymi kierownikami ośrodków. Natomiast ośrodki międzyzakładowe, choć dotknięte w tym czasie ograniczeniami etatowymi, zachowały swą dotychczasową strukturę organizacyjną. Dane dotyczące stażu pracy kierowników zawiera tab. 15.

3. WARUNKI LOKALOWE

Usytuowanie ośrodka zakładowego na terenie instytucji powinno przede wszystkim umożliwiać łatwe korzystanie z jego usług. Dla spełnienia tych wymogów pożądane jest zlokalizowanie ośrodka jak najbliżej centrum zakładu. Powinny być również zapewnione warunki sprzyjające efektywnej pracy zarówno personelowi placówki, jak i użytkownikom (oddalenie od źródeł hałasu, wyziewów fabrycznych, odpowiednie oświetlenie, temperatura, wentylacja, wielkość lokali itp.).

Analizując lokalizację i walory pomieszczeń badanych ośrodków starano się ustalić, które z nich i w jakim stopniu spełniały wymienione kryteria. Dane, które posłużyły do przeprowadzenia analizy, zostały przedstawione w tab. 17-21.

Na ogólną liczbę 56 badanych ośrodków 46 (82,1%) miało korzystne położenie (tab. 17). O uznaniu lokalizacji pozostałych 10 (17,9%) ośrodków za niekorzystną zdecydowały takie elementy, jak:

– rozlokowanie poszczególnych pomieszczeń ośrodka na różnych kondygnacjach lub nawet w oddalonych od siebie miejscach zakładu,

Tabela 17

Charakterystyka warunków lokalowych
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Położenie ośrodka		Razem ośrodków
		korzystne	niekorzystne	
ZOINTE grupy I	liczba	24	6	30
	%	80,0	20,0	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	15	1	16
	%	93,8	6,2	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	39	7	46
	%	84,8	15,2	100,0
MZOINTE	liczba	7	3	10
	%	70,0	30,0	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	46	10	56
	%	82,1	17,9	100,0

- zajmowanie pomieszczeń wspólnie z innymi działami zakładu,
- niski stopień przystosowania lokali do ich podstawowych funkcji,
- brak wydzielonych czytelni i pomieszczeń dla poszczególnych pracowni i stanowisk pracy,
- zbyt mała powierzchnia użytkowa¹⁹.

Analizowane ośrodki znacznie różniły się między sobą liczbą i wielkością zajmowanych pomieszczeń (tab. 18 i 19). Z 56 placówek 18 (32,1%) było ulokowanych w pojedynczych pokojach, przy tym 4 (7,1%) dzieliły je z innymi komórkami macierzystych instytucji. Zakładając, że prawidłowo funkcjonujący zointe potrzebuje co najmniej 2 pomieszczeń (biurowego i bibliotecznego)²⁰, należałoby uznać, iż bez mała jedna trzecia łódzkich ośrodków zakładowych posiadała nieodpowiednie warunki lokalowe. Jednak w praktyce, poza nielicznymi wyjątkami, nawet te skromne warunki okazywały

¹⁹ Wymienione niedogodności dotyczyły przede wszystkim ośrodków, które mieściły się w starych, nie zmodernizowanych budynkach. Podobne nieprawidłowości występowały również wśród placówek, które nie zostały objęte analizą, ponieważ uległy likwidacji jeszcze przed 1985 r. Wśród nich zdarzały się nawet przypadki usytuowania ośrodków w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł fabrycznych wylęgów (Przędzalnia Czesankowa „POLMERINO”) oraz miejsc składowania materiałów szkodliwych dla zdrowia (ZPP „LENTA”).

²⁰ Podane tu kryterium jest zaniżone w stosunku do ogólnie przyjętych norm, które zakładają posiadanie przez ośrodek 2 pomieszczeń biurowych i pomieszczeń bibliecznych w postaci pracowni, magazynu, wypożyczalni i czytelni. Zob. Tatarkiewicz, *op. cit.*, s. 44–45; E. Assbury, J. Czarnecka, *Biblioteka fachowa*, Warszawa 1965, s. 35.

się wystarczające w stosunku do potrzeb poszczególnych placówek. Tym bardziej, że niektóre z pojedynczych pomieszczeń miały dość znaczny metraż (np. jeden z ośrodków samodzielnie użytkował pokój o powierzchni 104 m² – COBR PLn). Pomieszczenia dwupokojowe posiadało 10 ośrodków (17,9%). W pozostałych liczba pomieszczeń wynosiła od 3 do ponad 10 (największy z nich zajmował 12 pokoi).

Tabela 18

Pomieszczenia w ośrodkach INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Liczba pomieszczeń						Razem ośrodków
		1 pom.	2 pom.	3-5 pom.	6-10 pom.	powyżej 10	pom. niesam.	
ZOINTE grupy I	liczba	10	5	7	3	1	4	30
	%	33,3	16,7	23,3	10,0	3,3	13,4	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	3	4	5	4	–	–	16
	%	18,8	25,0	31,2	25,0	–	–	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	13	9	12	7	1	4	46
	%	28,2	19,6	26,1	15,2	2,2	8,7	100,0
MZOINTE	liczba	1	1	3	5	–	–	10
	%	10,0	10,0	30,0	50,0	–	–	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	14	10	15	12	1	4	56
	%	25,0	17,9	26,8	21,4	1,8	7,1	100,0

Sumaryczna wielkość powierzchni poszczególnych ośrodków wahała się od kilkunastu do ponad 200 m². Stosunkowo najczęściej było ośrodków średniej wielkości: powierzchnią 51–100 m² dysponowało 17 (30,4%), zaś 101–200 m² – 16 (28,6%) ośrodków. Dane dotyczące metrażu oraz liczby pomieszczeń zawarte są w tab. 18 i 19.

Zakładowy ośrodek inte powinien zapewnić swym użytkownikom możliwość korzystania na miejscu z interesujących ich materiałów. Nie spełniało tego wymagania 7 (12,5%) z omawianych placówek, natomiast 26 (46,4%) oferowało czytelnikom wydzielone miejsca w zajmowanych przez siebie pomieszczeniach. Tylko 23 ośrodki (41,1% ogółu) posiadały samodzielne czytelnie. Liczba miejsc dla czytelników w poszczególnych placówkach wahała się od dwóch do kilkunastu: 12 (21,4%) dysponowało 2 miejscami, 14 (25,0%) – 3–5 miejscami, 15 (26,8%) – 6–10 miejscami i 8 (14,3%) – kilkunastoma. Na ogół ośrodki międzyzakładowe miały czytelnie większe niż ośrodki zakładowe (tab. 20).

Tabela 19

Wielkość pomieszczeń ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Pomieszczenia (m)						Razem ośrodków
		do 20	21-50	51-100	101-200	powyżej 200	pom. niesam.	
ZOINTE grupy I	liczba	5	6	7	7	1	4	30
	%	16,7	20,0	23,3	23,3	3,3	13,4	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	—	2	7	4	3	—	16
	%	—	12,5	43,7	25,0	18,8	—	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	5	8	14	11	4	4	46
	%	10,9	17,4	30,4	23,9	8,7	8,7	100,0
MZOINTE	liczba	—	—	3	5	2	—	10
	%	—	—	30,0	50,0	20,0	—	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	5	8	17	16	6	4	56
	%	8,9	14,3	30,4	28,6	10,7	7,1	100,0

Tabela 20

Wielkość czytelni ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Czytelnie					Razem ośrodków
		brak czytel.	2 miejsca	3-5 miejsc	6-10 miejsc	powyżej 10	
ZOINTE grupy I	liczba	4	7	7	8	4	30
	%	13,3	23,3	23,3	26,8	13,3	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	3	4	5	2	2	16
	%	18,7	25,0	31,3	12,5	12,5	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	7	11	12	10	6	46
	%	15,2	23,9	26,1	21,7	13,1	100,0
MZOINTE	liczba	—	1	2	5	2	10
	%	—	10,0	20,0	50,0	20,0	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	7	12	14	15	8	56
	%	12,5	21,4	25,0	26,8	14,3	100,0

Pracownie informacyjne również nie zawsze zajmowały wydzielone pomieszczenia. Samodzielne pracownie informacyjne znajdowały się tylko w 31 placówkach (55,4% ogółu) – (tab. 21).

Ogólne wrażenie wyniesione z wizytacji ośrodków dokonanej w trakcie przeprowadzonych badań pozwala stwierdzić, że ich warunki lokalowe były na ogół poprawne. W znacznej mierze był to wynik usytuowania ok. połowy placówek w nowo zbudowanych gmachach o odpowiedniej funkcjonalności²¹.

Tabela 21

Typ czyteln i pracowni informacyjnych ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Czytelnie			Pracownie inform.		Razem ośrodków
		brak	samo-dzielna	niesamo-dzielna	samo-dzielna	niesamo-dzielna	
ZOINTE grupy I	liczba	4	12	14	13	17	30
	%	13,3	40,0	46,7	43,3	56,7	100,0
ZOINTE grupy II	liczba	3	4	9	10	6	16
	%	18,7	25,0	56,3	62,5	37,5	100,0
ZOINTE ogółem	liczba	7	16	23	23	23	46
	%	15,2	34,8	50,0	50,0	50,0	100,0
MZOINTE	liczba	–	7	3	8	2	10
	%	–	70,0	30,0	80,0	20,0	100,0
MZOINTE + ZOINTE ogółem	liczba	7	23	26	31	25	56
	%	12,5	41,1	46,4	55,4	44,6	100,0

4. WYPOSAŻENIE

Wszystkie analizowane ośrodki były wyposażone w niezbędne umeblowanie biurowe i biblioteczne, mianowicie stoły, biurka, krzesła, regały drewniane i metalowe (niekiedy, ze względu na małą przestrzeń, przesuwane na

²¹ Spośród 56 ośrodków 27 mieściło się w nowych budynkach. Niektóre z nich znalazły się tam w wyniku przeniesienia macierzystych instytucji do nowych gmachów, inne były powołane do życia z chwilą uruchomienia nowych zakładów.

Wyposażenie ośrodków INTE
(stan z dnia 31 grudnia 1985 r.)

Ośrodki według przyjętego podziału		Wyposażenie ośrodków INTE według specyfikacji																						
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
Z O I N T E	ZPB „POLTEX”	1																						
	Przędz. Czesan. „ARELAN”	1																						
	ZPDz „LIDO”	3																						
	ZPPoń. „ZENIT”	1																						
	ZWG „WAGMET”	1																						
	Fabr. Dyw. „DYWILAN”	2																						
	ZPDz „BISTONA	1																1	1					
	ZPDz „FEMINA”	1																						
	ŁZCP „CETECH”	1																						
	ZUWA „POLONIT”	-																						
	ŁZPS „SKOGAR”	2	1																					
	ZAT „ARTECH”	1			1	1			1															
	ZWO „VERA”	1																						
	ZPO „EMFOR	1												1		1	1	1						
	Przędz. Baweł. im. G. Waltera	1																						
	ZUT PL „UNIPROT”	4			4		1	1	1	1												1	1	1
	ZM „CHEMITEK”	-														1	1							
	g r u p y	KMW „POLMATEX-WIFAMA”	2				1																	
		ŁZT „TECHMA-ELCAL”	2			4					1	1	1			2								
		Fabr. Szlif. „PONAR-ŁÓDŹ”	3									1												
		ŁFMJ „POLMATEX-MAJED”	-	1		2				1														
	I	Zakł. Energ. „ŁÓDŹ-MIASTO”	1	1																				
		FTIAT „ELTA”	3										1											
II	Okręg. Przed. Geod.-Kart.	1																						
	Dyr. Okręg. Dróg Publicznych	1																						
	Lok. Pozakł. „ŁÓDŹ-OLE- CHÓW”	-																						
	Okręg. Urząd. Radiokomu- nikacji	1																						
	Pol. Izba Handlu Zagranicz- nego	1																						
	Zakł. El. Tech. Oblicz. „ZETO”	1																						
	Rejon Przewozów Kolejowych	1	1													1	2	2						
Razem	39	4	-	11	2	1	1	3	1	1	3	2	-	5	4	3	1	1	-	1	1	1		
Z O I N T E	BP PL „BEDETE”	5																						
	ZDWG IPG „STOMIL”	2										1												
	BPIRI „CHEMITEK”	3																						
	OBR Masz. Ziemn. i Transp.	5			3				1	1			1											
	PPiRI „BIPRO-BUMAR”	2										2			1	2		1		2	1			
	ZPIKGL „ZUGIL”	3																						
	PPMiR ZPMW „POLMATEX- -PROJEKT”	1	1	1	3				2													3		
	CBT Przem. Papierniczego	2																						
	BSiP Przem. Papierniczego	-																						
	g r u p y	ŁBP Budownictwa Przemysłowego	1																					
BSiP Lasów Państwowych		-																						
BSiP Łączności. Oddz. w Łodzi		-																						
BP Kolejowych		1	1																					
BPBW „AGROPROJEKT”		1																						
BPS „ES-BE-DE”		1																						
OBR Oczyszczania Miast		2			1	1	1		1						1									
Razem		29	2	1	7	1	1	-	4	1	-	3	1	-	2	2	-	1	-	2	1	3	-	
ZOINTE ogółem		68	6	1	18	3	2	1	7	2	1	6	3	-	7	6	3	2	1	2	2	4	1	
M Z O I N T E	COBR Przem. Jedwab.-Dekor.	3			3			1				2										4		
	COBR Przem. Bawełnianego	6			3			1				1	1	2	1			3			1	3		
	COBR Przem. Dziewiarskiego	6			1							1												
	COBR Przem. Lniarskiego	3										1												
	COBR Tech. Wyr. Włókienniczych	3	1	1	3		1	1														4		
	COBR Przem. Art. Tech. i Galant.	2			2	1	1				1	1									1	1		
	COBR Przem. Welnianego	5			1	2		1														3		
	MKTiR	2																1						
	Zakł. Ekonomiki i Informatyki	1												2	1	2	1			1				
	Dyr. Okręg. Poczty i Telekom.	1																						
Razem	32	1	1	13	3	2	4	-	-	1	6	1	4	2	2	1	4	-	1	2	15	-		
ZOINTE + MZOINTE ogółem		100	7	2	31	6	4	5	7	2	2	12	4	4	9	8	4	6	1	3	4	19	1	

2 - maszyny do pisania,
3 - maszyny do liczenia, kalkulatory,
4 - mikrokomputery,
5 - kserografy,
6 - kopiarki,
7 - powielacze szablone,

8 - powielacze offsetowe,
9 - wyświetlarki,
10 - linie mikrofilm. „PENTACTA”
i „FUJI”,
11 - sprzęt do mikrofilmowania,
12 - czytniki do mikroform,

13 - aparaty fotograf. +
wyposaż. ciemni,
14 - rzutniki,
15 - epidiaskopy,
16 - projektory 8 mm i 16 mm,
17 - ekrany,

18 - magnetofony,
19 - adaptory,
20 - wzmacniacze, kolumny,
21 - sprzęt do kart perf.,
22 - sprzęt introligatorski,
23 - składopis elektryczny.

szynach), regały na czasopisma bieżące (z ukośnymi półkami), gabloty wystawiennicze, szafki katalogowe drewniane lub metalowe, szafy kartotekowe do kart dokumentacyjnych (także drewniane lub metalowe), podręczne skrzynki katalogowe i kartotekowe, wózki transportowe, przenośne schodki, drabinki biblioteczne. Nie były rzadkością różnego rodzaju specjalne szafy kartotekowe, np. na teczki przystosowane do zawieszania itp.

Zdecydowana większość łódzkich zointe dysponowała maszynami do pisania – często więcej niż jedną. Niektóre ośrodki (zwłaszcza międzyzakładowe oraz należące do zaplecza naukowo-badawczego i projektowego) posiadały nawet 3–6 maszyn. Tylko 7 placówek było pozbawionych tego podstawowego sprzętu, przy czym 3 z nich miały zapewnione możliwości korzystania z usług hali maszyn, jedna zaś w chwili przeprowadzania badań znajdowała się w fazie ponownej organizacji²².

Wyposażenie w sprzęt techniczny było nierówne – z reguły lepsze w ośrodkach większych, o liczniejszym personelu. Połowa placówek nie miała żadnego sprzętu technicznego²³. Pozostałe posiadały sprzęt audiowizualny w postaci magnetofonów, czytników, projektorów i rzutników wraz z ekranami oraz sprzęt do kart perforowanych; poza tym 2 z tych ośrodków dysponowały mikrokomputerami, a 12 – własnym sprzętem reprograficznym.

Odpowiednie dane z zakresu wyposażenia technicznego omawianych placówek przedstawiono w tab. 22.

5. FINANSE

Podstawy finansowania ośrodków informacji zostały określone w Uchwale nr 169 Rady Ministrów z 16 maja 1960 r.²⁴ oraz Zarządzeniu ministra finansów z 14 marca 1961 r. w sprawie zasad finansowania działalności ośrodków informacji technicznej i ekonomicznej²⁵. Zgodnie z tymi postanowieniami zakładowe ośrodki informacji miały być finansowane ze środków obrotowych macierzystych instytucji. Zasady te zostały podtrzymane przez postanowienia Uchwały nr 35 Rady Ministrów z 12 lutego 1971 r. w sprawie rozwoju informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej²⁶.

²² Łódzka Fabryka Maszyn Jedwabniczych „POLMATEX-MAJED”.

²³ Warto na to zwrócić uwagę w kontekście opinii fachowców, według których urządzenia reprograficzne oraz audiowizualne powinny wchodzić w skład podstawowego wyposażenia każdego zakładowego ośrodka informacji. Por. Tatariewicz, *op. cit.*, s. 45–46; *Zakładowy ośrodek informacji...*, s. 30.

²⁴ Mon. Pol., 1960, nr 60, poz. 284 § 16.

²⁵ Mon. Pol., 1961, nr 26, poz. 127 § 1.

²⁶ Mon. Pol., 1971, nr 14, poz. 104 § 5.2.

Ponieważ wspomniane akty prawne w sposób jednoznaczny zobowiązywały dyrektorów przedsiębiorstw do zapewnienia podległym ośrodkom intepowiednich funduszy, placówkom tym przydzielono zazwyczaj środki finansowe zdolne skutecznie zaspokajać ich potrzeby. Potwierdziły to badania przeprowadzone przez autorkę w łódzkich ośrodkach zakładowych w latach 1986–1987, z których jednoznacznie wynikało, iż do końca lat siedemdziesiątych placówki dysponowały kwotami pozwalającymi na realizację wyznaczonych im zadań.

Ustawa o przedsiębiorstwach państwowych z 25 września 1981 r.²⁷, wprowadzająca usamodzielnienie i samofinansowanie przedsiębiorstw, spowodowała uzależnienie dalszego losu zakładowych ośrodków od oceny ich przydatności dla zakładu. W efekcie znaczna część ośrodków uległa likwidacji²⁸, zaś w stosunku do pozostałych próbowano zastosować zasadę częściowego samofinansowania²⁹. Skłoniło to niektóre placówki do zdobywania dodatkowych funduszy na drodze odpłatnych usług z zakresu inte.

Lista źródeł finansowania łódzkich ośrodków zakładowych i międzyzakładowych według uzyskanych danych na 1985 r. obejmowała:

- środki obrotowe macierzystych instytucji,
- fundusz postępu technicznego,
- kwoty uzyskane z prowadzonej przez ośrodek działalności usługowej,
- nakłady finansowe łożone przez grupę przedsiębiorstw korzystających z działalności danego ośrodka,
- sumy wpływające z funduszu prac badawczych wykonywanych przez macierzyste instytucje,
- dotacje z budżetu państwa.

Na 30 analizowanych ZOINTE grupy I 28 finansowanych było ze środków obrotowych własnych przedsiębiorstw (w tym 4 dodatkowo z funduszu postępu technicznego lub działalności usługowej). Pozostałe 2 ośrodki tej grupy finansowano wyłącznie z funduszu postępu technicznego. ZOINTE grupy II finansowane były ze środków obrotowych własnych przedsiębiorstw. Jeden z nich (w OBR Oczyszczania Miast) otrzymywał dodatkowo poprzez swój ROINTE dotację z budżetu państwa. Dotację tę otrzymywało również 7 MZOINTE

²⁷ Dz. U., 1981, nr 24, poz. 122.

²⁸ Por. Wejman-Sowińska, *op. cit.*, s. 37–38.

²⁹ Nakreślony w ten sposób nowy model ośrodka, utrzymującego się w znacznej mierze ze sprzedaży efektów własnej działalności, spowodował szereg wypowiedzi fachowców: A. Grzecznowska, *Finansowanie działalności inte w kraju*, Aktual. Prob. Inf. Dok. 1981, R. 26, nr 3, s. 14–18; J. Góral, *Działalność informacyjna a reforma gospodarcza*, *ibidem*, 5/6, s. 3–7; M. Kunicki, *Placówki informacyjne przedsiębiorstw produkcyjnych i gospodarczo-usługowych w świetle reformy gospodarczej*, *ibidem*, s. 7–11; K. Sosnowska, *Próba wprowadzenia odpłatności za opracowania dokumentacyjne i inne usługi informacyjne. Z doświadczeń Działu Opracowań Dokumentacyjnych SOETO*, *ibidem*, 1982, R. 27, nr 3, s. 14–21; J. Kwejt, *Zasady i koncepcje finansowania działalności informacyjnej*, *ibidem*, nr 6, s. 11–19.

przemysłu lekkiego³⁰, przy tym dla 2 z nich stanowiła ona jedyne źródło finansowania, natomiast 5 zdobywało środki dodatkowe z prowadzonej działalności usługowej (wydawnictwa, zestawienia tematyczne, tłumaczenia, usługi poligraficzne), funduszu prac badawczych oraz nakładów finansowych łożonych przez inne przedsiębiorstwa. Pozostałe 3 MZOINTE finansowane były ze środków obrotowych własnych przedsiębiorstw lub przedsiębiorstw korzystających z ich usług.

Dane te wykazują, że zasada częściowego samofinansowania ośrodków opierająca się na funduszach uzyskiwanych z ich działalności usługowej wdrożona została jedynie w nielicznych przypadkach. Głównym źródłem finansowania placówek zakładowych przedsiębiorstw produkcyjnych, gospodarczo-usługowych i projektowych pozostały środki obrotowe instytucji macierzystej, a koszty ich utrzymania wliczane były w koszty ogólne przedsiębiorstwa. Natomiast podstawą utrzymania ośrodków instytucji naukowo-badawczych była dotacja z budżetu państwa.

Istniejące akty prawne określające zasady finansowania placówek informacyjnych nie ustalały limitów wydatków na ich działalność, wobec czego wysokości przeznaczonych na nią sum znacznie się między sobą różniły. Było to zazwyczaj uzależnione od wielkości przedsiębiorstwa, poziomu jego zorganizowania oraz profilu i charakteru produkcji. Z reguły sumy łożone na tę działalność były większe w momencie organizowania ośrodków.

Wydatki ośrodków zakładowych dzieliły się na³¹:

rzeczowe – przeznaczone na zakup oraz prenumeratę książek i czasopism (krajowych i zagranicznych), zakup zbiorów specjalnych, konserwację zbiorów, zakup sprzętu, pokrycie kosztów technicznych związanych z publikowaniem wydawnictw informacyjnych bądź literatury techniczno-handlowej;

bezosobowe – przeznaczone na wynagrodzenia specjalistów zatrudnionych w jednostce macierzystej lub poza nią, wykonujących różnego rodzaju prace³² na potrzeby ośrodka zakładowego;

osobowe – przeznaczone na wynagrodzenia pracowników ośrodka i pokrywane z osobowego funduszu płac przedsiębiorstwa.

Najważniejszym składnikiem wydatków rzeczowych łódzkich ośrodków zakładowych były sumy przeznaczone na zakup literatury fachowej. Ich wysokość była ściśle związana ze specyfiką instytucji, przy których działały

³⁰ Była ona uwarunkowana wykonaniem ściśle określonych zadań w ramach działających w tym przemyśle podsystemów informacyjnych oraz dostarczaniem materiałów do wydawnictw resortowych. Zob. *Sprawozdanie z działalności Resortowego Ośrodka Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej Przemysłu Lekkiego i służby informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej przemysłu lekkiego za 1982 rok*, Łódź 1983, s. 9, 14, 16.

³¹ *Zakładowy ośrodek informacji...*, s. 25–29.

³² Na przykład: tłumaczenia, badania patentowe, przeglądy literatury, analizy dokumentacyjne, opracowania do wydawnictw informacyjnych.

ośrodki. W ZOINTE grupy I, funkcjonujących przy przedsiębiorstwach produkcyjnych i gospodarczo-usługowych, na pierwszym miejscu znajdowały się wydatki związane z prenumeratą czasopism krajowych. W ZOINTE grupy II, gdzie przeważały ośrodki przy biurach projektów, dla których szczególne znaczenie miały zbiory specjalne – właśnie one znalazły się na czołowym miejscu listy wydatków. MZOINTE obsługujące użytkowników także spoza własnej instytucji, tudzież zasilające różnego rodzaju systemy, znaczną część posiadanych funduszy przeznaczały na prenumeratę czasopism krajowych i zagranicznych z obu obszarów płatniczych³³. Dokładne dane przedstawiono w tab. 23. Umożliwiają one również dokonanie porównań przeciętnych wielkości wydatków rzeczowych przypadających na jeden ośrodek w poszczególnych grupach. Warto zauważyć, że przeciętna dla ZOINTE I grupy była niższa o ponad 40,0% od przeciętnej dla każdej z pozostałych grup ośrodków. Nie jest to niespodzianką w kontekście stosunkowo wąskiego zakresu potrzeb informacyjnych przedsiębiorstw produkcyjnych i gospodarczo-usługowych w porównaniu z placówkami naukowymi i projektowymi.

Wywiady przeprowadzone w łódzkich ośrodkach zakładowych i międzyzakładowych w latach 1986 i 1987 wykazały, iż w żadnej z tych placówek nie skarżono się na ograniczenia finansowe limitujące nabywanie książek, czasopism i zbiorów specjalnych. Przeznaczone na ten cel sumy były wystarczające³⁴, z wyjątkiem środków dewizowych na zakup książek i prenumeratę czasopism z II obszaru płatniczego.

Warto przypomnieć, że do 1981 r. ośrodki zakładowe otrzymywały przydział dewiz z macierzystych zjednoczeń za pośrednictwem odpowiednich ośrodków branżowych³⁵. W latach następnych tylko nieliczne placówki miały możliwości uzyskiwania niezbędnych środków dewizowych na te zakupy. Niektóre ośrodki z przemysłu elektromaszynowego, których macierzyste zakłady prowadziły działalność eksportową, miały możliwość prenumeraty czasopism za pieniądze pochodzące z rachunku odpisów dewizowych. W przemyśle lekkim ośrodki międzyzakładowe otrzymały pewną liczbę tytułów czasopism dewizowych z macierzystego ROINTE, wraz z obowiązkiem

³³ Uszeregowanie wielkości wydatków na zakup literatury fachowej w poszczególnych grupach analizowanych ośrodków:

ZOINTE I grupy: prenumerata czasopism krajowych, zbiory specjalne, książki;

ZOINTE II grupy: zbiory specjalne, prenumerata czasopism krajowych, książki;

MZOINTE: prenumerata czasopism krajowych, prenumerata czasopism z II obszaru płatniczego, prenumerata czasopism z I obszaru płatniczego.

³⁴ Trzeba jednak zauważyć, iż w początkach lat osiemdziesiątych zakres działalności placówek informacyjnych uległ znacznemu zawężeniu w następstwie dokonanych zmian organizacyjnych, w związku z czym ich potrzeby finansowe stały się skromniejsze.

³⁵ Na przykład w resorcie przemysłu lekkiego na ogólną liczbę prenumerowanych w 1981 r. 446 tytułów przez 262 abonentów, w 1982 r. pozostało jedynie 260 tytułów prenumerowanych przez 22 abonentów. Zob. *Sprawozdanie z działalności Resortowego Ośrodka Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej...*, s. 12.

Tabela 23

Niektóre wydatki ośrodków INTE zrealizowane w 1985 r.
według sprawozdania dla GUS-u na formularzu K-b3

Ośrodki według przyjętego podziału		Ogółem	Zakup ks. i innych wydawnictw zwart.			Prenumerata czasopism			Zakup czasopism		Zakup zbiorów specjalnych	Konserwacja zbiorów	Zakup sprzętu produkcji		Z „ogółem” na 1 placówkę
			krajowych	zagranicznych		krajowych	zagranicznych		krajowych	zagranicznych			krajowej	zagranicznej	
				z I obsz. płat.	z II obsz. płat.		z I obsz. płat.	z II obsz. płat.							
ZOINTE grupy I	p. lekkiego	3 120,2	426,2	—	—	2 039,5	215,8	182,3	5,9	—	233,7	16,8	—	—	195,0
	p. chemicznego	72,0	11,0	—	—	38,0	2,0	8,0	—	—	13,0	—	—	—	72,0
	p. elektromasz.	1 124,3	229,0	10,2	—	503,4	99,3	49,0	—	—	232,7	—	—	—	281,1
	p. energetycz.	1 165,9	145,7	—	—	759,6	86,0	6,0	—	—	168,6	—	—	—	582,9
	inne	1 441,8	135,3	4,3	20,2	776,5	47,7	36,2	1,4	6,8	354,2	59,2	—	—	205,9
	razem	6 924,2	947,9	14,5	20,2	4 117,0	450,8	281,5	7,3	6,8	1 002,2	76,0	—	—	230,8
ZOINTE grupy II	p. lekkiego	701,1	46,8	—	—	214,2	4,9	14,3	—	—	420,9	—	—	—	701,1
	p. chemicznego	1 438,6	89,7	—	—	579,0	14,1	50,8	1,7	—	703,3	—	—	—	719,3
	p. elektromasz.	1 812,1	110,0	—	—	460,1	63,0	3,0	9,7	—	1 166,3	—	—	—	453,0
	p. cel.-papier.	748,0	28,7	—	—	130,0	39,8	276,5	—	—	273,0	—	—	—	374,0
	inne	1 997,0	226,5	—	—	786,7	34,7	80,0	1,1	—	868,0	—	—	—	285,3
	razem	6 696,8	501,7	—	—	2 170,0	156,5	424,6	12,5	—	3 431,1	—	—	—	418,5
ZOINTE ogółem		13 621,0	1 449,6	14,5	20,2	6 287,0	607,3	706,1	19,8	6,8	4 433,7	76,0	—	—	296,1
MZOINTE	p. lekkiego	3 577,0	283,9	12,0	23,3	1 213,7	558,8	656,3	3,4	108,7	256,5	81,2	380,0	—	511,1
	inne	437,1	36,4	—	—	288,2	2,6	—	—	—	109,3	0,6	—	—	145,7
	razem	4 014,9	320,3	12,0	23,3	1 501,9	561,4	656,3	3,4	108,7	365,8	81,8	380,0	—	401,5
ZOINTE + MZOINTE ogółem		17 635,9	1 769,9	26,5	43,5	7 788,9	1 168,7	1 362,4	23,2	115,5	4 799,5	157,8	380,0	—	314,9

ich pełnego dokumentowania w celu zasilania podsystemów działających w tym resorcie. Biuro Studiów i Projektów Przemysłu Papierniczego uzyskało środki dewizowe ze swojego zrzeszenia w zamian za specjalnie zorganizowaną informację dla branży³⁶. Zaledwie kilka ośrodków zachowało możliwość korzystania z dewiz przydzielonych z puli centralnej (np. Fabryka Szlifierek „PONAR-ŁÓDŹ”), jednak w ograniczonej ilości w stosunku do lat wcześniejszych.

Wynagrodzenie pracowników inte regulowane było dwukrotnie uchwałami wydanymi w roku 1960 i 1971. Uchwała nr 169 Rady Ministrów z 16 maja 1960 r. w sprawie organizacji informacji technicznej i ekonomicznej stwierdzała: „Pracownicy służby informacji technicznej i ekonomicznej zatrudnieni w przedsiębiorstwach i zjednoczeniach (jednostkach równorzędnych) wynagradzani są według zasad obowiązujących w odniesieniu do pracowników inżynieryjno-technicznych tych jednostek organizacyjnych. Pracownicy służby informacji technicznej i ekonomicznej zatrudnieni w innych jednostkach organizacyjnych (urzędach, instytucjach itp.) wynagradzani są według zasad obowiązujących w odniesieniu do pracowników działalności podstawowej danej jednostki organizacyjnej”³⁷. Uchwała nr 35 Rady Ministrów z 12 lutego 1971 r. w sprawie rozwoju informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej³⁸ podtrzymywała te ustalenia z niewielkimi uzupełnieniami dotyczącymi pracowników informacji zatrudnionych w prezydiach rad narodowych.

Z treści przytoczonych uchwał jednoznacznie wynika, że wynagrodzenie pracowników zakładowych ośrodków inte powinno być odpowiednikiem wynagrodzenia zbliżonych kwalifikacjami i stażem pracy pracowników zakładu zatrudnionych na stanowiskach analogicznego szczebla. Zwykle jednak praktyka odbiegała od tych uregulowań.

Według stanu na 1985 r. na ogólną liczbę 173 pracowników łódzkich ośrodków zakładowych tylko 80 (46,2%) zatrudnionych było na etatach bibliotekarskich i informacyjnych. W grupie I ZOINTE stanowili oni 30,5% personelu, w grupie II – 50,0%, a w grupie ośrodków międzyzakładowych – 64,1% (tab. 16).

Należy przy tym zauważyć, iż w znacznej części nazwy zajmowanych przez nich stanowisk nie były zgodne z mianownictwem ustalonym dla inte przez odpowiednie przepisy. W wyniku adaptowania na bieżąco terminologii związanej ze stanowiskami występującymi w poszczególnych zakładach pojawiły się takie określenia, jak: specjalista ds. inte, starszy referent ds. inte, samodzielny

³⁶ W postaci wydawnictw informacyjnych: „Biuletyn Informacyjny” (półrocznik), „BIPROPAP INTERSERVICE” (wydawany nieregularnie), zawierających przegląd dokumentacyjny czasopism zagranicznych, obszerne streszczenia dokumentacyjne, nabytki biblioteki technicznej i Gabinetu Pomocy Projektowych, tłumaczenia wybranych artykułów z czasopism, tłumaczenia prospektów firm zagranicznych, a także organizację sympozjów dotyczących nowości technicznych dla branży.

³⁷ Mon. Pol., 1960, nr 60, poz. 284 § 13.

³⁸ Mon. Pol., 1971, nr 14, poz. 104 § 6.

referent ds. inte, główny specjalista ds. inte, specjalista ds. bibliotecznych, referent ds. biblioteki itp.

Pozostała część ogółu pracowników inte (93 osoby – 53,8%) była formalnie zatrudniona na etatach pracowników działalności podstawowej, co w znacznej mierze stanowiło wynik obowiązujących w przedsiębiorstwach przepisów branżowych. Zajmowali oni stanowiska w rodzaju: samodzielny referent techniczny, specjalista ds. postępu technicznego i wynalazczości, starszy inspektor techniczny, starszy radca, technolog, specjalista ds. normalizacji, specjalista-energetyk itp.

Przeprowadzone wywiady wykazały, że osoby zatrudnione na etatach bibliotekarskich i informacyjnych wynagradzane były niżej od innych pracowników przedsiębiorstwa o równorzędnym stażu i kwalifikacjach, co oczywiście pozostawało w niezgodzie ze wspomnianymi uchwałami. Natomiast personel inte zatrudniony formalnie na stanowiskach pracowników działalności podstawowej otrzymywał wynagrodzenie zgodne ze stawkami obowiązującymi dla tych stanowisk; było to znacznie korzystniejsze finansowo³⁹.

Opisany stan organizacyjny łódzkich zointe przetrwał do 1989 r., kiedy dokonał się w Polsce gwałtowny zwrot polityczno-gospodarczy. W następstwie wprowadzanych zmian zakładowe struktury inte uległy całkowitemu rozpadowi, a liczba funkcjonujących ośrodków została drastycznie zmniejszona. O ile jeszcze na przełomie 1988 i 1989 r. działało w Łodzi 56 zakładowych placówek inte, to w 1990 r. było ich 31, w następnych dwu latach kolejno 25 i 15, a w maju 1993 r. pozostało już jedynie 13. W sumie więc w ciągu czterech lat przestały istnieć aż 43 ośrodki zakładowe. Warto podkreślić, iż 14 z nich uległo likwidacji wraz ze swymi macierzystymi przedsiębiorstwami⁴⁰. Natomiast 29 zostało rozwiązanych mocą wewnętrznych zarządzeń dyrektorskich, przy czym w 20 przypadkach pozostały biblioteki fachowe, nie prowadzące praktycznie działalności informacyjnej.

Spśród ośrodków, które przetrwały do połowy 1993 r., 5 należy do jednostek naukowo-badawczych, 2 do biur projektowych, 3 do zakładów przemysłowych, pozostałe 3 do instytucji gospodarczo-usługowych. Reprezentują one: przemysł lekki (5 ośrodków), elektromaszynowy (2), energetyczny (1), chemiczny (1) oraz pozaprzemysłowe gałęzie gospodarki (4).

³⁹ Zasiłaniając się tajemnicą państwową, przedsiębiorstwa odmawiały ujawnienia wysokości wynagrodzenia pracowników zakładowych ośrodków inte, podobnie jak i innych nakładów przeznaczanych na te placówki. W konsekwencji autorka mogła odwołać się jedynie do danych, które zostały uwzględnione w sprawozdaniach dla GUS-u.

⁴⁰ W większości były to zakłady produkcyjne i inne przedsiębiorstwa należące do przemysłu lekkiego.

Samodzielność organizacyjną posiada 7 placówek, reszta pełni funkcje informacyjne w ramach innych działów swego przedsiębiorstwa. Wszystkie podlegają bezpośrednio dyrektorowi naczelnemu lub jego zastępcy. W żadnej nie ma podziału na sekcje.

Personel największego z zachowanych ośrodków liczy 8 osób (plus 2 współpracujące); 2 ośrodki obsługiwane są przez załogi 5-osobowe, zaś 3 przez 2-osobowe, natomiast 7 posiada obsadę 1-osobową. Omawiane placówki zatrudniają w sumie 29 pracowników etatowych (z czego 2 na 1/2 etatu) oraz 2 osoby współpracujące na zlecenie.

We wszystkich przypadkach warunki lokalowe są w pełni zadowalające. Własny sprzęt reprograficzny posiada 9 placówek, pozostałe mogą korzystać z wyposażenia znajdującego się w innych działach macierzystego zakładu pracy. Największy z ośrodków dysponuje również sprzętem komputerowym.

Nie uległo zmianie podstawowe źródło finansowania – podobnie jak niegdyś są nim środki obrotowe przedsiębiorstw. Pięć ośrodków instytucji naukowo-badawczych otrzymuje dodatkowo dotacje z budżetu państwa, dwa z nich zarabiają także świadcząc usługi. Tym niemniej w większości placówek wydatki na informację zostały bardzo ograniczone, co nie pozostało bez wpływu na ich pracę.

Aktualna sytuacja organizacyjna ośrodków nie wynika bezpośrednio z prowadzonej przez nie działalności informacyjnej – decydują tu raczej ogólne potrzeby macierzystego zakładu pracy. Z pewnością wpłynął na to rozpad resortowych ośrodków inte oraz rozwiązanie Centrum INTE w 1990 r. Z drugiej zaś strony, nowe okoliczności spowodowały, że ośrodki w większym stopniu niż dawniej zostały obciążone dodatkowymi obowiązkami pozainformacyjnymi (marketing, organizowanie szkoleń, konferencji i wystaw, prowadzenie archiwum dokumentacji technicznej itp.). W sumie należy stwierdzić, iż analiza dokonana na podstawie obecnego stanu rzeczy w żadnym razie nie mogłaby dać wyników reprezentatywnych dla istniejących ponad 30 lat zakładowych ośrodków inte.

WYKAZ AKRONIMÓW

BP	– Biuro Projektów
BPBW	– Biuro Projektów Budownictwa Wiejskiego
BPiRI	– Biuro Projektowania i Realizacji Inwestycji
BPPL	– Biuro Projektów Przemysłu Lekkiego
BPS	– Biuro Projektów Spółdzielczości

BSiP	– Biuro Studiów i Projektów
CBT	– Centralne Biuro Techniczne
CINTE	– Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej
COBR	– Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy
COBR PLn.	– Centralny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Przemysłu Lniarskiego
FTiAT	– Fabryka Transformatorów i Aparatury Trakcyjnej
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
INTE	– Informacja Naukowa, Techniczna i Ekonomiczna
IPG	– Instytut Przemysłu Gumowego
IPKIR	– Instytut Powyszenia Kwalifikacji Informacyjnych Robotników
ŁBP	– Łódzkie Biuro Projektów
ŁFMJ	– Łódzka Fabryka Maszyn Jedwabniczych
ŁZCP	– Łódzkie Zakłady Cewek Przędzalniczych
ŁZPS	– Łódzkie Zakłady Przemysłu Skórzanego
ŁZT	– Łódzkie Zakłady Termotechniczne
KMW	– Kombinat Maszyn Włókienniczych
MKTiR	– Międzyzakładowy Klub Techniki i Racjonalizacji
MZOINTE	– Międzyzakładowy Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej
NOT	– Naczelna Organizacja Techniczna
OBR	– Ośrodek Badawczo-Rozwojowy
PPiRI	– Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji
PPMiR ZPMW	– Przedsiębiorstwo Projektowania, Modernizacji i Rozbudowy Zakładów Przemysłu Maszyn Włókienniczych
ROINTE	– Resortowy Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej
ZAT	– Zakłady Artykułów Technicznych
ZDWG IPG	– Zakład Doświadczalny Wyrobów Gumowych Instytutu Przemysłu Gumowego
ZM	– Zakłady Mechaniczne
ZOINTE	– Zakładowy Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej
ZPB	– Zakłady Przemysłu Bawełnianego
ZPDz.	– Zakłady Przemysłu Dziewiarskiego
ZPiKGL	– Zakład Projektowania i Konstrukcji Galwanizerni i Lakierni
ZPO	– Zakłady Przemysłu Odzieżowego
ZPP	– Zakłady Przemysłu Pasmanteryjnego
ZPPoń.	– Zakłady Przemysłu Pończosznego
ZUT PL	– Zakłady Urządzeń Technicznych Przemysłu Lekkiego

ZUWA	– Zakłady Uszczelnień i Wyrobów Azbestowych
ZWG	– Zakłady Wyrobów Galanteryjnych
ZWO	– Zakłady Wyrobów Obciowych

Aleksandra Wejman-Sowińska

**DIE ORGANISATION DER LODZER ANSTALTZENTREN
DER WISSENSCHAFTLICHEN, TECHNISCHEN
UND ÖKONOMISCHEN INFORMATION**

Im Artikel wurde die Organisation von 56 Lodzer Anstalten (43 Anstaltzentren, 3 inte Punkte und 10 Zwischenanstaltzentren) dargestellt. Die Analyse wurde auf Grund der Angaben vom 31 Dezember 1985 durchgeführt Sie umfaßte folgende Fragen: die Aufgaben und Organisationsgrundsätze, Charakteristik der Personenbesetzung (darunter auch Leitungskader), Raumverhältnisse, Ausstattung und Finanzen.